

Anlizmi u računalnom nazivlju hrvatskog jezika

Milohanović, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:323510>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-04**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku

PETRA MILOHANOVIĆ

ANGLIZMI U RAČUNALNOME NAZIVLJU HRVATSKOGA JEZIKA

Završni rad

Pula, listopad, 2018. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku

PETRA MILOHANOVIĆ

ANGLIZMI U RAČUNALNOME NAZIVLJU HRVATSKOGA JEZIKA

Završni rad

JMBAG: 030309303, redovna studentica

Studijski smjer: Hrvatski jezik i književnost

Predmet: Leksikologija hrvatskoga standardnog jezika

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Kroatistika

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Blaženka Martinović

Sumentorica: dr. sc. Vanessa Vitković Marčeta, poslijedoktorandica

Pula, listopad, 2018. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Petra Milohanović, kandidat za prvostupnika hrvatskoga jezika i književnosti ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Petra Milohanović dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom *Anglizmi u računalnome nazivlju hrvatskoga jezika* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. JEZIČNO POSUĐIVANJE	6
2.1. Stupnjevi jezičnoga posuđivanja	6
2.2. Globalizacija i engleski jezik	7
2.3. Anglizmi.....	9
2.4. Strane riječi u hrvatskome jeziku	10
3. PRILAGODBA ANGLIZAMA U HRVATSKOME JEZIKU	13
3.1. Ortografska prilagodba anglizama.....	13
3.2. Fonološka prilagodba anglizama	14
3.3. Morfološka prilagodba anglizama	15
3.4. Semantička prilagodba anglizama.....	17
4. HRVATSKO RAČUNALNO NAZIVLJE	19
5. ANALIZA KORPUSA.....	21
5.1. Zaključno o analizi anglizama.....	32
6. ZAKLJUČAK	33
7. LITERATURA.....	34
SAŽETAK	36
SUMMARY	37

1. UVOD

Pojavom novih predmeta, pojmova ili ideja, pojavljuje se i potreba za novim nazivljem. Nove se riječi u nekome jeziku mogu napraviti, posuditi ili se već postojećoj domaćoj riječi može proširiti značenje. Zahvaljujući globalizaciji i trenutnoj povezanosti cijeloga svijeta, danas je potreba za novim riječima veća nego ikad. Novi pojmovi prelaze iz jezika u jezik velikom brzinom te se jezična praksa i ne stigne oglasiti o kakvome novomu pojmu, kovanici ili posuđenici koja ulazi u naš jezik.

Računalna je tehnologija živo područje koje stalno napreduje i razvija se. Ukorak s njezinim razvitkom dolazi i potreba za određenim jezičnim rješenjima koja će pokriti sve novitete. Hrvatski se jezikoslovci trude nuditi praktična rješenja za strane nazive i termine kojima označavamo pojave i predmete računalne tehnologije i interneta. Milica Mihaljević, a zatim i Antun Halonja izdali su nekoliko radova i knjiga na temu računalnoga nazivlja i žargona. Uza žargon i žargonske pojmove, valja govornicima ponuditi i standardnojezično nazivlje pored onoga kojime se neslužbeno koriste. Danas postoji nekoliko rječnika (ponajprije hrvatsko-engleskoga jezika te obrnuto) informatičkoga i računalnoga nazivlja, primjerice *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik* Miroslava Kiša. Važno je napomenuti i kako *Microsoft Office* također nudi svoj paket programa na hrvatskome jeziku, što korisnicima i govornicima hrvatskoga jezika uvelike olakšava korištenje.

Primjetno je kako nam u hrvatski jezik ulazi sve veći broj riječi porijeklom iz engleskoga jezika koje se odnose na računalnu tehnologiju i nove medije. Da bismo vidjeli koje nam to sve nove riječi dolaze te u kojoj su mjeri one prilagođene pravilima hrvatskoga jezika, analizirali smo brojeve časopisa *BUG* objavljene od siječnja do srpnja 2018. godine. Spomenuti časopis pišu stručnjaci za čitatelje svih razina poznavanja računalne tehnologije te se trude biti razumljivi što široj publici. Upravo je ovaj časopis od ključne važnosti jer bi profesionalci trebali biti ti koji će dalje prenositi standardizirane i pravilno prilagođene stručne lekseme iz engleskoga (a po potrebi i drugih) jezika. Pronađene lekseme probat ćemo definirati s dva informatička rječnika: *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik* Miroslava Kiša iz 2000. godine te *Informatički enciklopedijski rječnik* Željka Paniana iz 2005. godine.

Cilj je ovoga rada analizirati engleske pojmove koje smo preuzeli iz računalnoga nazivlja u hrvatski jezik te vidjeti koliko su prilagođeni pravilima našega jezika na ortografskoj, fonološkoj, morfološkoj te semantičkoj razini.

Razvoj je (računalne) tehnologije uvijek aktualan te se svaki dan svijetu predstavi kakav novitet, novi program, nove mogućnosti, nova saznanja. Područje pokrivenosti internetskom mrežom u svijetu se širi i trenutna povezanost postala je svakidašnjica svim dobnim skupinama.

Ovaj ćemo rad podijeliti u dvije cjeline, teorijski i praktični dio. Započet ćemo s teorijskim prikazom povijesti i glavnih pojmova vezanih uz jezično posuđivanje. Dalje ćemo objasniti četiri stupnja prilagodbe posuđenica u hrvatskome jeziku, kao i stanje u hrvatskome računalnome nazivlju. Naposljetku, u praktičnome ćemo dijelu prikazati pronađene posuđenice u časopisu *BUG* koje ćemo analizirati.

2. JEZIČNO POSUĐIVANJE

Različiti su razlozi zbog kojih su jezici u povijesti dolazili u kontakt, a kao najčešći se navode oni politički ili geografski. Od sekundarnih razloga u literaturi se navode još trgovina, teritorijalna osvajanja, migracije, kultura, putovanja, tehnološka dostignuća, obrazovanje i drugo. Kontakt među različitim jezicima također nosi sa sobom *različite posljedice koje se kreću od površinskog leksičkog posuđivanja, preko strukturalnog posuđivanja, pa sve do stvaranja novih jezika ili pak izumiranja i nestajanja postojećih.*¹ Dodiri između hrvatskoga i popularnijih jezika, primjerice francuskoga, ruskoga ili engleskoga zapravo su novijega datuma te spadaju pod kulturni tip posuđivanja. Engleski je svoj jači prodor u hrvatski, ali i druge europske jezike, doživio nakon Drugoga svjetskoga rata.²

Danas je prodor anglizama, ali i riječi iz drugih jezika, sve intenzivniji i strane riječi sve lakše i brže ulaze u hrvatski jezik. Jezik se ne može u potpunosti zaštititi od prodora stranih riječi, no jasnu prednost moraju imati domaće hrvatske riječi. Prepustimo li prednost nehrvatskim riječima, postoji mogućnost da one potisnu iz uporabe istoznačne hrvatske riječi.³

2.1. Stupnjevi jezičnoga posuđivanja

Razlikujemo tri stupnja jezičnoga posuđivanja, a to su: prebacivanje koda, interferencija i integracija.⁴ Do prebacivanja koda dolazi kada se dvojezični govornik u svome govoru paralelno koristi dvama jezicima pa koristi i određene neprilagođene strane riječi. To mogu biti riječi koje su nama već poznate, primjerice „pišem *mail*“ umjesto „pišem e-poruku“ gdje je vidljivo prebacivanje engleskoga jezičnoga koda u izjavu na materinskome jeziku. Kod integracije, naš bi govornik napisao riječ „mejl“ umjesto *mail* što znači da se riječ potpuno uklopila u jezik primaoca. Integrirane riječi pretpostavljaju da je prilagođena posuđenica potvrđena među brojnim govornicima jezika primaoca. Sljedeći je stupanj posuđivanja interferencija, čime ne označavamo tek završni oblik preuzetoga pojma već cjelokupni proces posuđivanja i prilagodbe određenoga elementa. Taj je stupanj karakterističan za pojedinoga dvojezičnoga

¹ Sočanac L. i dr. (2005). *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: prilagodba posuđenica*. Nakladni zavod Globus, Zagreb, str. 9.

² Ibid., str. 9.

³ Težak, S. (1999). *Hrvatski naš (ne)zaboravljeni*. Tipe, Zagreb, str. 105.

⁴ Filipović, R. (1986). *Teorija jezika u kontaktu*. Školska knjiga, Zagreb, str. 38.

govornika jer se odvija na individualnoj razini, no može imati utjecaja i na širu jezičnu zajednicu.⁵

Dalje razlikujemo posredna i neposredna posuđivanja riječi u jezik primalac. Posrednim se posuđivanjem smatra posuđivanje riječi iz jezika posrednika koji tako spaja jezik davaoca i jezik primaoca. Ulogu posrednika može imati neki jezik ili masovni medij (pisani ili govoreni) koji je mnogo učinkovitiji posrednik od jezika. Neposredno se posuđivanje događa direktnim kontaktom jezika davaoca i jezika primaoca, dakle bez posrednika. Jezik je davaoca u toj situaciji dominantan jezik koji je svakodnevno i intenzivno prisutan u sredini jezika primaoca.⁶

Svaki proces jezičnoga posuđivanja započinje transferom modela iz jezika davaoca u jezik primalac. Model započinje svoju prilagodbu kako bi se integrirao u jezik primalac te prolazi kroz nekoliko stupnjeva adaptacije i poprima različite oblike kompromisne replike. Po završetku adaptacije modela i u trenutku kada se on u potpunosti integrira u sustav jezika primaoca, pojam uzima oblik koji zovemo replika. Taj proces reguliraju dva lingvistička procesa: supstitucija i importacija.⁷ Svaki prijenos elementa koji se integrira u jezik primalac nazivamo importacijom, dok pojam supstitucija označava svaki prijenos elementa koji se nakon interferencije zamijeni domaćim pojmom jezika primaoca. Pri adaptaciji modela u repliku, supstitucija je mnogo češća pojava od importacije. U posrednome se posuđivanju supstitucija javlja na fonološkoj i morfološkoj razini. Supstitucija na fonološkoj razini naziva se transfonemizacija, a na morfološkoj razini transmorfemizacija.⁸

2.2. Globalizacija i engleski jezik

Engleski je jezik danas *lingua franca* u međunarodnoj komunikaciji.⁹ Tomu je na našem području pokazatelj što je on službeni radni jezik Europske unije, a okružuje nas i u raznim emisijama, serijama, filmovima, knjigama i stripovima na engleskome jeziku. Povodljivost za engleskim jezikom danas u sve većoj učestalosti možemo vidjeti i u hrvatskome novinarstvu, onome žutome, ali i ozbiljnome. Jednaka

⁵ Sočanac, L. (2004). *Hrvatsko-talijanski jezični dodiri*. Nakladni zavod Globus, Zagreb, str.32.

⁶ Filipović, *Teorija jezika u kontaktu*, str. 50.

⁷ Ibid. str. 41.

⁸ Ibid. str. 41.

⁹ Muhvić-Dimanovski, V. (2005). *Neologizmi. Problemi teorije i primjene*. FF-press, Zagreb, str. 42.

se situacija događa i s časopisima koji obrađuju temu interneta i računalne tehnologije.¹⁰

Ogroman utjecaj na sve jezike ima pojava interneta čiji je jezik nekada bio isključivo engleski. Predviđalo se kako će internet i računalna tehnologija istisnuti posuđivanje leksema iz drugih jezika, no primjećujemo kako se novi pojmovi u polju računalstva pojavljuju iz različitih jezika, što znači da engleski ipak nije jedini jezik interneta.¹¹

Engleski je danas postao svjetski jezik, što je i razlog snažnoga prodora engleskih riječi u ostale jezike. Upravo su globalizacijski procesi doveli do nužnosti poznavanja engleskoga jezika bez kojega je u doba suvremenoga načina života gotovo nezamislivo obavljanje bilo koje djelatnosti,¹² posebice u polju uvijek rastuće računalne tehnologije. Iako se spomenuti prodor ne može zaustaviti, možemo mu ipak postaviti granice.

Možemo stoga zaključiti da je engleski vrlo važan jezik svijeta i važno sredstvo komunikacije. To potvrđuje sljedeći navod koji spominje kako je *masovno preuzimanje engleskih elemenata u hrvatski (i druge jezike) tijesno povezano s porastom broja govornika engleskog kao stranog jezika na globalnoj razini kao i s prestižnošću (angloameričkog) engleskog jezika i kulture.*¹³

Kao glavni razlog prodiranja engleskih leksema i izraza navodi se povodljivost govornika hrvatskoga jezika sa svime što dolazi sa zapada i iz inozemstva. To je slučaj i s drugim zemljama koje se ugledaju na napredne zemlje engleskoga govornoga područja, popularnu kulturu koju promiču te kult koji se oko njih stvorio. Osim navedenoga, engleske riječi u jezike ulaze s novim tehnologijama, telekomunikacijama, internetskom mrežom, medijima i industrijom zabave. Prilikom korištenja novih pojmova, zasigurno je lakše prenijeti gotov strani izraz nego skovati prihvatljiv domaći pojam prema ustroju i pravilima hrvatskoga jezika.¹⁴

¹⁰ Opačić, N. (2007). *Hrvatski jezični putokazi: od razdraganosti preko straha do ravnodušnosti*. Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, str. 217.

¹¹ Mihaljević, M. (2003). *Kako se na hrvatskom kaže www? Kroatistički pogled na svijet računala*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, str. 161.

¹² Nikolić-Hoyt, A. (2005). *Hrvatski u dodiru s engleskim jezikom*. Nakladni zavod Globus, Zagreb, str. 204.

¹³ Ibid., str. 181.

¹⁴ Opačić, *Hrvatski jezični putokazi*, str. 221.

2.3. Anglizmi

Rudolf Filipović u svojoj knjizi *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo-razvoj-značenje* definira anglizme kao engleske lekseme. Moramo imati na umu kako je engleski također živi jezik koji u sebe prima posuđenice iz drugih jezika. Pravilnije bi tako bilo reći da je anglizam *svaka riječ preuzeta iz engleskoga jezika koja ne mora biti engleskoga porijekla, ali mora biti adaptirana prema sustavu engleskoga jezika i integrirana u engleski vokabular*.¹⁵ Filipović dalje objašnjava kako anglizmi mogu dolaziti iz svih engleskih govornih područja te dalje razlikuje briticizme i amerikanizme. Iako navedena razlika nije od velike važnosti za njihovo jezično posuđivanje, ona je ipak važna zbog kulturalnih razlika dvaju područja. Neki anglizmi strogo pripadaju američkoj kulturi, primjerice *country* glazba, a neki strogo britanskoj kulturi, primjerice *tea party*. Filipović briticizme izjednačava s anglizmima, dok amerikanizme uvodi kao zaseban termin.¹⁶ Kod Filipovića nailazimo i na termine *kanadijanizam* i *novozelandizam*, no oni za hrvatski jezik nisu relevantni zbog njihova iznimno maloga broja, ali i iz razloga što podrijetlo engleske riječi nije od velike važnosti za jezično posuđivanje.¹⁷

U Anićeveu *Rječniku hrvatskoga jezika* pojam anglizam označen je kao prepoznatljiva riječ ili jedinica iz engleskoga jezika preuzeta i prilagođena drugome jeziku te se kao drugi termin navodi anglicizam.¹⁸ Iz ovoga zaključujemo kako su anglizam i anglicizam istoznačnice.

Važna skupina anglizama koja danas uzima također sve veće mjesto u mnogim jezicima svijeta jesu njihovi internacionalizmi. Po svome izvornome obliku one su izvedene od latinskih ili grčkih riječi i prilagođene tako da se uklapaju u sustav engleskoga jezika. Te su riječi zapravo pojmovi iz tehničkih, znanstvenih i drugih područja kojima se imenuju otkrića, postignuća i dostignuća stručnjaka iz država engleskoga govornoga područja. Spomenuti su pojmovi naširoko zastupljeni u mnogim jezicima svijeta pa i hrvatskome.¹⁹

¹⁵ Filipović, R. (1990). *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo-razvoj-značenje*. Školska knjiga, Zagreb, str. 19.

¹⁶ Ibid., str. 17.

¹⁷ Ibid., str. 19.

¹⁸ Anić, V. (2006). *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Novi Liber, Zagreb, str. 22.

¹⁹ Filipović, *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*, str. 17.

Spomenut ćemo još pojam pseudoanglizama i njihovu pojavu u hrvatskome jeziku. Pseudoanglizmi jesu riječi sastavljene od riječi ili elemenata iz engleskoga jezika, a nisu izravno preuzete jer u njemu u takvome obliku ne postoje.²⁰ Primjer je leksem *haker* koja u tome obliku ne postoji u engleskome jeziku, no mi smo je izveli iz leksema *hak-* (prilagođenica engleske riječi *to hack*). Nastavak *-er* dodan je jer se njime u engleskome najčešće tvore riječi koje označavaju zanimanje čime *haker* označava onoga što izvodi nelegalne radnje na računalu.²¹

Danas u literaturi možemo pronaći i drugačiju definiciju pseudoanglizama po kojoj su to riječi koje su u naš jezik došle preko jezika posrednika, a zatim iz engleskoga jezika. Primjer takve riječi je leksem *sport* koji je u hrvatski jezik posredno preuzet iz njemačkoga jezika. Kao takav, on se trebao zapisivati *šport* prema izgovoru u njemačkome jeziku. S obzirom na to da ona u engleskome jeziku glasi *sport* (a engleski je takav oblik preuzeo iz njemačkoga jezika), u jezičnoj se praksi danas sve češće koristimo upravo tom inačicom, dok se *šport* sve rjeđe upotrebljava.²²

2.4. Strane riječi u hrvatskome jeziku

U hrvatskome jezičnome sustavu razlikujemo nekoliko naziva kojima označavamo strane riječi u hrvatskome jeziku.

Strani su nazivi oni koji pripadaju drugome jeziku, a njihov se status u domaćem jeziku raspoznaje izvornim načinom pisanja. Takve se riječi u hrvatskome jeziku pišu u kurzivu (*chat*, *web*) ili ih se navodi pod navodne znakove. Za primjer možemo uzeti englesku riječ *roaming* kojom se danas naveliko služimo i koristimo je u njenom neprilagođenome obliku. Osim anglizama (riječi iz engleskoga jezika), u hrvatskome jeziku možemo još pronaći i germanizme, talijanizme, latinizme i druge, iz čega je vidljivo kako strane riječi dijelimo s obzirom na jezik iz kojega su preuzete.²³

Riječi stranoga podrijetla koje su u hrvatskome jeziku koriste u donekle prilagođenome obliku nazivamo posuđenicama. Mogu se pojaviti u publicističkome,

²⁰ Ibid., str. 19.

²¹ Anić, *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, str. 394,

²² Babić, S. (2001). *Hrvatska jezikoslovna prenja*. Nakladni zavod Globus, Zagreb, str. 232.

²³ Barić, E. i dr. (1999). *Hrvatski jezični savjetnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, str. 281.

stručnome ili znanstvenome tekstu kako bi poslužile kao objašnjenje ili obavijest, no ne smije ih se prihvatiti kao hrvatske nazive.²⁴

U leksikologiji se posuđenice dalje dijele na tuđice, prilagođenice i usvojenice. Tuđice označavaju ortografski prilagođene riječi u hrvatskome jeziku (npr. *oflajn*, *softver*) koje ipak zadržavaju poneke, hrvatskome jeziku nesvojstvene, karakteristike izvornoga jezika. Jedna od spomenutih karakteristika jesu i neprilagođeni glasovni skupovi, primjerice *-jl*, *-js*, *-jn*, i dr., na kraju riječi – *fajl*, *onlajn*, *interfejs*. Takav se skup pojavljuje i u vrlo čestoj riječi *kompjuter/kompjutor* u kojoj imamo suglasnički skup *-mpj*. U pravilu se tuđice upotrebljavaju jedino u slučaju kada za takve pojmove nemamo odgovarajućih hrvatskih istovrijednica ili iste nije moguće jednostavno napraviti.²⁵ Nadalje, Barić i dr. razlikuju tuđe riječi i tuđice te se potonje definiraju kao *riječi stranoga podrijetla koje su pravopisno prilagođene hrvatskome glasovnom sustavu, ali zadržavaju neka svojstva izvornoga jezika nesvojstvena hrvatskome jeziku*.²⁶ Tako je leksem *mejl* prilagođen ortografski, no ne i morfološki, što je vidljivo po sufiksu *-ing* koji nije svojstven hrvatskomu jeziku. Prema navedenome, možemo zaključiti kako je *mail* tuđa riječ dok je *mejl* tuđica koju zbog njezine djelomične prilagodbe ne moramo pisati u kurzivu.

Prilagođenice definiramo kao riječi naglasno, sklonidbeno i glasovno prilagođene hrvatskome jeziku. One su svakodnevno prisutne u jezičnoj zajednici, no u biranijim bi ih tekstovima valjalo zamijeniti odgovarajućim hrvatskim riječima.²⁷ Tako se u *Hrvatskome jezičnome savjetniku* Eugenije Barić za prilagođenice navode primjeri *bit*, *printer*, *čip*, *procesor* iz kojih vidimo kako su to leksemi koji bitno ne odudaraju od ustroja hrvatskoga jezika.

Ono što u hrvatskome računalnome nazivlju također primjećujemo u sve većoj mjeri jesu primjeri pravopisno neprilagođenih riječi nastalih kombinacijom stranih riječi i hrvatskih tvorbenih nastavaka, primjerice *uploadati*, *streamati*, *flashevi* i sl. Sličnih primjera pronašli smo i u korpusu te ćemo ih prikazati u petome poglavlju ovoga rada.

²⁴ Mihaljević, *Kako se na hrvatskome kaže WWW?*, str. 56.

²⁵ Ibid., str. 56.

²⁶ Barić, *Hrvatski jezični savjetnik*, str. 283.

²⁷ Ibid., str. 284.

Usvojenice su riječi u potpunosti prilagođene hrvatskome jeziku tako da ih izvorni govornici ne razlikuju od ostalih hrvatskih riječi. Zadovoljavaju sve četiri razine prilagodbe te nema potrebe zamjenjivati ih *izvornijim* hrvatskim riječima.²⁸ Neki primjeri usvojenica jesu *šećer, puška, breskva, čarapa, boja* itd.

U hrvatskome jeziku upotrebljavamo još internacionalizme – međunarodne riječi pretežito latinskoga ili grčkoga podrijetla koje se nalaze i u mnogim europskim jezicima. Važno je napomenuti kako internacionalizmi latinskoga i grčkoga podrijetla trebaju imati prednost pred internacionalizmima iz drugih jezika (primjerice, engleskoga) jer ih je lakše uklopiti u hrvatski jezik.²⁹

²⁸ Ibid., str. 284.

²⁹ Ibid., str. 285.

3. PRILAGODBA ANGLIZAMA U HRVATSKOME JEZIKU

Rudolf Filipović smatra kako je za potpunu integraciju anglizama u hrvatski jezik potrebna njihova prilagodba na sljedeće četiri razine – fonološkoj, ortografskoj, morfološkoj i semantičkoj razini. Navedene je razine preuzela Anja Nikolić-Hoyt u svome poglavlju *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: prilagodba posuđenica*, te ćemo upravo prema tome dalje u radu opisati svaku od navedenih prilagodbi na odabranim primjerima.

Za ovu smo analizu prikupili korpus riječi iz časopisa *BUG* koji su objavljeni u 2018. godini. Kako svaki od brojeva navedenoga časopisa vrvi od anglizama u računalnome području, nije nam trebalo puno da prikupimo korpus riječi za analizu.

3.1. Ortografska prilagodba anglizama

Ortografija označava skup pravila o zapisivanju riječi te ona propisuje kako će se ona zapisivati kada se integrira u hrvatski jezik. Ta je grana lingvistike u engleskome jeziku od posebne važnosti jer postoji velika razlika između izgovora i zapisa riječi te se riječi u tome jeziku ne čitaju uvijek onako kako se pišu. Primjerice, riječ *file* koju bismo mi pročitali „file“, onako kako se i piše, govornici engleskoga jezika izgovaraju ˈfaɪl . Iako se radi o grafemima koje imaju i jedan i drugi jezik, oni se ne izgovaraju jednako. O razlici među ortografskim sustavima hrvatskoga i engleskoga jezika, Nikolić-Hoyt navodi kako *jedan grafem u engleskome jeziku može predstavljati više fonema, dok se u hrvatskome nerijetko provodi princip „jedan fonem – jedan grafem“*.³⁰

Razlikujemo četiri načina oblikovanja ortografije osnovnoga oblika anglizma: određivanje osnovnoga oblika prema izgovoru modela, prema ortografiji modela, kombinacijom izgovora i ortografije modela te utjecajem jezika posrednika.³¹

Određivanje osnovnoga oblika prema izgovoru modela temelji se na određivanju grafema jezika primaoca koji mogu predstavljati foneme jezika davaoca. U našem bi slučaju to značilo da se engleske riječi pišu hrvatskim grafemima.³² Prigodni primjeri pronađeni u časopisu *BUG* jesu: *haker, sistem, softver, hibrid, gadžet*.

³⁰ Nikolić-Hoyt, *Hrvatski u dodiru s engleskim jezikom*, str. 189.

³¹ Filipović, *Teorija jezika u kontaktu*, str. 70.

³² Ibid.

Prilagodba ortografije anglizama prema ortografiji modela karakteristična je za starije, ali i novije engleske posuđenice u hrvatskome jeziku. U novije vrijeme znatan broj novih anglizama zadržava ortografski oblik modela, to jest engleskoga jezika.³³

Razlog možemo pronaći u porastu broja govornika engleskoga jezika, kao i njihovim kompetencijama te prestižan utjecaj engleskoga jezika i kulture u suvremenome svijetu.³⁴ Anglizme hrvatskome jeziku prilagođavamo prema ortografiji modela tako što engleske grafeme zamjenjujemo onim hrvatskima. Ta se zamjena ne provodi uvijek dosljedno jer grafemski sustavi navedenih jezika nisu jednaki.³⁵ Primjeri leksema posuđenih prema navedenoj metodi bili bi: *procesor, aplikacija, softver, desktop, font, tablet, link* i drugi.

Prilagodba ortografije anglizama kombinacijom izgovora i ortografije modela provodi se tako da se prvi dio anglizma oblikuje prema izgovoru, a drugi prati ortografiju modela (*gamer-gejmer*). Također, mogući su primjeri u kojima se prvi dio formira prema ortografiji, a drugi dio prema izgovoru (*hardware-hardver*).³⁶

Za kraj nam preostaje četvrti način ortografske prilagodbe, tj. utjecaj jezika posrednika. Današnji su dodiri s engleskim jezikom u velikoj mjeri izravni, no raniji kontakti bili su često posredovani drugim jezicima. Tako su nekad riječi u hrvatski dolazile preko njemačkoga ili francuskoga pa tek onda engleskoga jezika. Možemo još spomenuti i leksem *štrajk* koji je do nas došao iz njemačkoga jezika, a originalno potječe iz engleskoga.³⁷

3.2. Fonološka prilagodba anglizama

Hrvatski i engleski fonološki sustavi razlikuju se u broju fonema. Fonemski sustav standardnoga hrvatskoga jezika ima 32 fonema: 17 šumnika, 9 sonanata i 6 samoglasnika. Engleski je sustav sastavljen od 44 fonema i to 24 suglasnička te 20 samoglasničkih fonema. Sustavi se razlikuju i po mjestu te načinu tvorbe. Engleski jezik također ima 12 vokala u odnosu na 5 vokala u hrvatskome jeziku.³⁸

Na fonološkoj se razini anglizmi prilagođavaju ovisno o kojoj skupini fonemi prilagođenice pripadaju. Oni mogu biti jednaki, slični te različiti što odgovara trima

³³ Nikolić-Hoyt, *Hrvatski u dodiru s engleskim jezikom*, str. 190.

³⁴ *Ibid.*, str. 190.

³⁵ *Ibid.*, str. 191.

³⁶ *Ibid.*

³⁷ *Ibid.*, str. 192.

³⁸ *Ibid.*, str. 184.

tipovima transfonemizacije, tj. fonološke zamjene. Shodno tome, razlikujemo tri tipa transfonemizacije: nultu, kompromisnu i slobodnu transfonemizaciju. Nulta transfonemizacija uključuje potpuno (ili gotovo potpuno) podudaranje fonema jezika davaoca s fonemima jezika primaoca pa je zamjena fonema laka.³⁹ Primjer navedene prilagodbe jesu pojmovi *link*, *video*, *font*, *tablet* i drugi.

Kompromisna se transfonemizacija odnosi za djelomičnu zamjenu sličnih fonema, tj. fonema koji se ne podudaraju po mjestu artikulacije (suglasnici) ili po otvorenosti (samoglasnici).⁴⁰ Engleske riječi *test*, *desktop* i *net* primjeri su upravo takve prilagodbe.

Slobodna transfonemizacija promjena je koja uključuje zamjenu engleskih fonema čije parnjake ne pronalazimo u hrvatskome jeziku. Moguće opcije za zamjenu takvih fonema jesu zamjene prema ortografiji modela, izgovoru ili kombinaciji već navedenih dviju mogućnosti.⁴¹ Primjer slobodne transfonemizacije bila bi prilagodba sljedećih riječi: hardver (od *hardware*), kontejner (od *container*), kopirajt (od *copyright*), fajl (od *file*) i drugi.

3.3. Morfološka prilagodba anglizama

Morfološka adaptacija anglizama u hrvatskome je jeziku određena razlikama među morfološkim sustavima dvaju jezika. U engleskome su jeziku četiri glavne vrste riječi – imenice, glagoli, pridjevi i prilozi – koje ulaze u kategoriju osnovnoga oblika, dok hrvatski jezik ima zasebne nastavke za pojedine vrste riječi.⁴²

Morfološka prilagodba imenica obuhvaća određenje njihova osnovnoga oblika i kategorije roda. Ovdje također razlikujemo tri stupnja morfološke adaptacije imenica, ovisno o sastavu modela. Pri nultoj transmorfemizaciji model odgovara replici i obrnuto te se u jezik primalac integrira bez formalne morfološke promjene, primjerice *chat* ili *spam*. Taj je tip transmorfemizacije čest jer velik broj imenica u oba jezika završava na konsonant bez vezanoga morfema. Engleske posuđenice koje završavaju na samoglasnik, u hrvatskome jeziku zadržavaju dočetni samoglasnik kao dio osnove i ponašaju se kao domaće imenice koje u nominativu jednine imaju nulti morfem. Kod kompromisne transmorfemizacije posuđenica zadržava sufiks jezika

³⁹ Ibid., str. 186.

⁴⁰ Ibid., str. 188.

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid., str. 192.

davaoca koji je fonološki adaptiran, no nije u skladu s morfološkim sustavom jezika primaoca. Najčešći primjeri kompromisne transmorfemizacije anglizama jesu kompromisne replike s vezanim morfemima *-er*, *-ing*, *-ist*, *-or*, *-et*, primjerice *roaming*, *editor*, *blogger* i slično. Potpuna transmorfemizacija ima za rezultat potpuno integriranu imenicu u sustavu jezika primaoca. Novih je primjera potpune transmorfemizacije malo jer novi anglizmi uglavnom predstavljaju neadaptirane i neintegrirane engleske riječi u hrvatskome jeziku. Imenice se integriraju u deklinacijski sustav jezika primaoca i sklanjaju se po paradigmi ovisno o rodu. Velik broj engleskih imenica posuđenica u hrvatskome određuje svoj novi (gramatički) rod prema suglasničkome dočetu u nominativu jednine. Tako primjerice, posuđenica *bug* (bag) u hrvatskome je jeziku muškoga roda prema pravilu da posuđenice koje završavaju na suglasnik, a u engleskome su jeziku bile srednjega roda, u hrvatskome preuzimaju muški rod. Jednak je slučaj s imenicama *byte* (bajt), *chat* (čavrljati), *editor*, *e-mail*, *file* (fajl), *hardware* (hardver), *host*, i druge.⁴³

Glagolski anglizmi formiraju svoj osnovni oblik prema pravilima tvorbe glagola u hrvatskome jeziku. U hrvatskome postoji veći broj infinitivnih formanata za tvorbu glagola, primjerice *-a-ti* (*downloadati*), *-ova-ti*. Osim domaćih infinitivnih formanata mogu se upotrijebiti i formanti preuzeti iz jezika posrednika koji ulaze u nove hibridne tvorevine infinitivnih dočeta, primjerice *-ira-ti* (*kodirati*). Glagolski je vid također odlika hrvatskih glagola što engleski jezik ne poznaje. Morfološki integrirani glagolski anglizmi mogu biti svršeni, nesvršeni i dvovidni. Nikolić-Hoyt navodi kako se *svršeni glagoli razlikuju od nesvršenih samo po značenju, a ne i po obliku, dakle nisu morfološki označeni*. Tijekom sekundarne adaptacije posuđenice nakon integracije u sustav jezika primaoca, mogu u njemu zadobiti i morfološku oznaku za svršeni vid (prefiks) jednaku oznaci koju imaju glagoli u hrvatskome, na primjer *is-print-ati*.⁴⁴

Morfološki prilagođene pridjevske posuđenice u hrvatskome jeziku tvore dvije skupine. Prva se sastoji od pridjeva koji su izravno preuzeti iz engleskoga jezika. Pojedini pridjevi u potpunosti su neadaptirani i vodimo ih kao strane riječi (*fake*, *floppy*), dok drugi predstavljaju kompromisne replike jer su zadržali sve morfološke osobine engleskih pridjeva (nepromjenjivost). Ovi potonji nisu preuzeli glavne karakteristike pridjeva u hrvatskome (označavanje roda, broja i padeža) te se njihov

⁴³ Ibid., str. 194.

⁴⁴ Ibid., str. 196.

osnovni oblik formira nultom transmorfemizacijom. Drugu skupinu adaptiranih pridjevskih posuđenica tvore proizvodi sekundarne adaptacije izvedeni pomoću pridjevskih formanata u morfološkom sustavu hrvatskoga jezika: *-an*, *-ov*, *-ski* te imaju sve spomenute morfološke osobine hrvatskih pridjeva (mobil-an, bloger-ski).⁴⁵

3.4. Semantička prilagodba anglizama

Anglizme u hrvatskome jeziku prilagođavamo i na značenjskoj razini. U engleskome jeziku postoje riječi s više značenja od kojih mi u hrvatski prenosimo tek jedno za koje nemamo odgovarajući termin. No, iako je suženje značenja najčešća promjena u jezičnome posuđivanju, među dosad preuzetim anglicizmima vidljiv je i velik broj primjera nulte semantičke ekstenzije što označava preuzimanje riječi nepromijenjenoga značenja. Razlog tomu možemo pronaći u činjenici kako je veliki broj preuzetih engleskih riječi koji su i sami neologizmi te nisu stigli još razviti sekundarna i/ili dodatna značenja.⁴⁶

Nikolić-Hoyt navodi nekoliko posuđenica koje su svoje značenje oblikovale nultom semantičkom ekstenzijom (zadržavaju nepromijenjeno značenje modela) u računalnome polju: *e-mail* – označava elektronički sustav za prijenos poruka putem računala, ali i samu elektroničku poruku; *cyber cafe* – kafić u kojemu se mogu koristiti računala priključena na internet; *chat room* – mjesto na internetu s kojega korisnici šalju i odmah primaju poruke i druge.⁴⁷

Suženje značenja obuhvaća dvije vrste promjena: suženje broja značenja (od više značenja preuzima se jedno) i suženje polja značenja (od općeg značenja preuzima se specijalizirano značenje). Nikolić-Hoyt dalje navodi kako su *primjeri suženja polja značenja vrlo su rijetki dok je suženje broja vrlo česta semantička promjena u procesu jezičnoga posuđivanja jer se riječ najčešće preuzima radi potrebe imenovanja preuzetoga predmeta ili pojma iz jezika davaoca, a to je obično samo jedno značenje*.⁴⁸ Primjerice, *attachment* u engleskome jeziku ima sveukupno sedam značenja od kojih je hrvatski preuzeo tek jedno (privitak koji se šalje u e-poruci); *link* u jeziku davaocu ima sedam značenja od kojih je hrvatski preuzeo jedno, a odnosi se

⁴⁵ Ibid., str. 197.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid., str. 198.

⁴⁸ Ibid., str. 201.

na posebno istaknute riječi ili sličice pomoću kojih se klikom miša otvaraju novi dijelovi dokumenata na internetu.⁴⁹

Promjena proširenja značenja nije se toliko još proširila u leksičkome sustavu hrvatskoga jezika zbog njihove spore integracije. Primjeri engleskih riječi koje su uz svoje ili uz više svojih izvornih značenja razvile i neka nova, pojavljuju se u publicističkome stilu i razgovornome jeziku, najčešće u razgovornoj komunikaciji mladih ljudi urbanih sredina. U procesu proširenja značenja javlja se podosta pseudoanglizama, tj. riječi jezika primaoca koje su nastale od engleskih elemenata, no kao takve nisu potvrđene u jeziku davaocu.⁵⁰

⁴⁹ Ibid., str. 201.

⁵⁰ Ibid., str. 203.

4. HRVATSKO RAČUNALNO NAZIVLJE

Hrvatsko računalno nazivlje provlači se kroza gotovo sve sfere našega života. Naglo se razvija te su novi pojmovi u spomenutom području uvijek aktualni. Za korisnike računalne tehnologije, ali i jezikoslovce, to je područje nepresušni izvor noviteta koje valja usvojiti ili istražiti. Takvi nam pojmovi gotovo uvijek dolaze iz stranih jezika, a ponajviše iz engleskoga. Jednom kada određeni pojam uđe u jezičnu praksu i struka ga prihvati, potrebni su veliki naponi da se taj pojam kasnije uspješno zamijeni prigodnijim hrvatskim nazivom. Valjalo bi dakle izbjegavati korištenje engleskih naziva kad god je to moguće.

Mnogi naši jezikoslovci, primjerice Milica Mihaljević, Nives Opačić, Lana Hudeček i drugi, ulažu napore kako bi anglicizmima iz područja računalnoga nazivlja skovali prigodne istovrijednice na hrvatskome jeziku. Postoje razne mogućnosti za kovanje novih riječi u našem jeziku, primjerice čista tvorba (*interface* – sučelje), pretvaranje riječi iz općega jezika u naziv (*mail* – pošta) ili povezivanje riječi u sveze (*software* – programska podrška).⁵¹ No, kao posljedica kovanja novih riječi dolazi do situacije da u hrvatskome jeziku supostoji nekoliko izraza za isti pojam što, imamo li na umu jezičnu ekonomiju, nikako nije poželjno. Tako primjerice za *computer*, u hrvatskome jeziku imamo različite nazive jer uz novoskovanu istovrijednicu (računalo) imamo i već prihvaćenu posuđenicu potvrđenu u praksi (kompjuter). U Kiševu se rječniku još navode izrazi *kompjutor*, *obradnik*, *rednik* te *komputator*.⁵² Širenjem područja računalnih tehnologija dolaze i mnogi nazivi za koje nisu osmišljene hrvatske istovrijednice. Takvi nazivi koji se preuzimaju iz stranih jezika u svome izvornome obliku moraju se pisati kurzivirano i ne smijemo ih prihvatiti kao hrvatske nazive.

Uzmemo li u obzir položaj engleskoga jezika u svijetu danas, njegov se leksik smatra posebnim izvorom i zapravo najčešćim kada se radi o računalnome području. Njegov je utjecaj na računalno nazivlje vidljiv u gotovo svim jezicima koji engleski smatraju stranim jezikom.⁵³ Isti je slučaj i s hrvatskim jezikom gdje u prilog povećanoj uporabi anglicizama ide i činjenica da je domaći ekvivalent često višerječan izraz

⁵¹ Mihaljević, *Kako se na hrvatskome kaže WWW?*, str. 12.

⁵² Kiš, M. (2000). *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik*. Naklada Ljevak, Zagreb, str. 215.

⁵³ Mustapić, E. Škifić, S. (2012). *Anglizmi i hrvatsko računalno nazivlje kroz prizmu jezičnoga konflikta i jezične ideologije*. Jezikoslovlje, Sveučilište u Zadru, Zadar, str. 811.

(*default* – pretpostavljena vrijednost, *software* – računalna podrška). Njihov je nedostatak neekonomičnost te poteškoće pri tvorbi novih izvedenih naziva.⁵⁴

Hrvatsko računalno nazivlje najčešće se tvori preuzimanjem engleskih pojmova koji se dalje prilagođavaju različitim stupnjevima prilagodbe kako bi se barem djelomično usuglasile s pravilima hrvatskoga jezika. Preuzimanje se riječi tim redom u području računalnoga nazivlja rijetko javlja jer se većinom preuzimaju riječi kao tuđice (*firewall*, *web*) ili kao posuđenice (*hakerstvo*, *disketa*).⁵⁵ Stariji su se računalni nazivi prilagođivali na pravopisnoj (*hardver*, *softver*) i morfološkoj razini (*aplikacija*, *adresa*), dok danas sve češće susrećemo u potpunosti neprilagođene engleske nazive (npr. *shareware*, *download*, *firewall*).⁵⁶

⁵⁴ Mihaljević, *Kako se na hrvatskome kaže WWW?*, str. 55.

⁵⁵ Mihaljević, M. (2006). *Hrvatsko i englesko računalno nazivlje*. Jezik, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb, str. 42.

⁵⁶ Mihaljević, op.cit., str. 119.

5. ANALIZA KORPUSA

Napretkom računalne tehnologije širi se i vokabular hrvatskoga jezika uvođenjem stranih riječi. Prvom se upotrebom najčešće preuzima engleski pojam u svome izvornome obliku bez pokušaja prilagodbe. Češćim pojavljivanjem u praksi, prvotno izvorno preuzet pojam, počinje se prilagođavati hrvatskome jeziku i njegovim pravilima tvorbe. U pronađenome korpusu najmanju razinu prilagodbe očekujemo u skupini novih tehnologija pošto su takvi nazivi relativno svježi i nisu se imali prilike pravilno prilagoditi hrvatskome jeziku.

Kada govorimo o primjerima pojmova kod kojih je došlo do određenih načina prilagodbe, nailazimo na šarolike nazive. U časopisu *BUG* tako postoje primjeri gdje se za računalne pojmove upotrebljava standardna hrvatska riječ – istovrijednica, no čest je i slučaj da se pored postojeće istovrijednice koristi i anglizam ili engleska riječ u izvornome obliku. U prikazu analize navest ćemo primjere spomenutih opcija.

1. BIG DATA

Pojmom *big data* označavamo velike količine podataka koji se prikupljaju i analiziraju u realnome vremenu. U hrvatskome se jeziku često upotrebljava pojam u svome izvornome obliku, dok od hrvatskih prijevoda nailazimo na sljedeće: veliki podaci, golemi podaci, velika količina podataka te široki podaci. Kao najprihvatljiviji naziv s terminološkoga gledišta preporučuje se pojam *veliki podaci* radi njegove prihvaćenosti, stilske neutralnosti i kratkoće.⁵⁷ Ovaj je pojam ovjeren u časopisu *BUG* koji supostoji uza svoju englesku inačicu:

„Big data: Analitika velikih podataka izvor je za stvaranje društvenih vrijednosti“ (5/2018, str. 7)⁵⁸

„...bazirano na analitici velikih podataka u oblaku, koje od korisnika ne zahtijeva tehnička znanja...“ (2/2018, str. 20)

„...i to združujući službenu statistiku s Big Data statistikom...“ (4/2018, str. 10)

„Big data analitika i strojno učenje za borbu protiv terorista“ (6/2018, str. 122)

⁵⁷ Bolje.hr. <http://bolje.hr/rijec/big-data-gt-veliki-podatci/58/> (zadnji pristup: 14. 9. 2018.)

⁵⁸ Pri zapisivanju izvora primjera uzetih iz časopisa, navodili smo u zagradu mjesec i godinu izdanja te broj stranice na kojoj se primjer nalazi.

Iako se polje analitike velikih podataka neprestano razvija i širi, ta je grana tehnologije aktualna već cijeli niz godina što je i mogući razlog da se pojam *veliki podaci* ustalio u hrvatskome jeziku.

Primjećujemo kako se engleska inačica prenosi uvijek u nominativnome obliku te se u pronađenim primjerima ne sklanja. Leksem *big data* pojavljuje jedino u svome izvornome obliku te zaključujemo kako nije došlo do promjena u procesu prilagodbe stranoga leksema u hrvatski jezik.

2. CACHE

Pojmom *cache* označavamo program i memorijski prostor za ubrzavanje pristupa podacima na tvrdome disku.⁵⁹ Predložena hrvatska istovrijednica bila bi priručna memorija, no kao takva (ili njezina inačica) nije zabilježena u korpusu.

„...tako da se svi pristupi cacheu događaju unutar CCX-a.“ (3/2018, str. 32)

„Kod klasičnog se cacheiranja često traženi podaci privremeno kopiraju na brži medij...“ (7/2018, str. 40)

Možemo primijetiti kako se u časopisu *BUG* pojavljuje kao ortografski neprilagođen pojam, fonološki preuzet prema izgovoru modela. U hrvatskome se jeziku još nije ustalila prigodna hrvatska istovrijednica te se za navedeni pojam i dalje koristimo engleskim pojmom. Izvorno, u engleskome jeziku leksem *cache* označava tajno ili skriveno mjesto za čuvanje stvari⁶⁰ dok se značenje u računalnome pojmovlju razvilo naknadno. U hrvatski smo jezik preuzeli tek jedno semantičko značenje i to ono za pojam privremene/priručne memorije.

3. CLOUD

Pojam *cloud* označava mogućnost pohrane velike količine podataka na nekom poslužitelju. Budući da u hrvatskome jeziku riječ *cloud* označava oblak, kao prigodne istovrijednice predlažu se *računalstvo/računarstvo u oblaku*, *računalstvo/računarstvo u oblacima*, *oblačno računalstvo/računalstvo* ili *oblakovno računalstvo/računarstvo*.

⁵⁹ Kiš, *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik*, str. 160.

⁶⁰ Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/cache> (zadnji pristup: 14. 9. 2018.)

Kako pravila hrvatskoga jezika prednost daju kraćim nazivima, kao najprikladnija hrvatska istovrijednica drži se oblačno računalstvo.⁶¹

U korpusu smo ovjerali primjere anglizama, ali i hrvatskih istovrijednica:

„...a u nekim slučajevima NZTX iz vlastitoga clouda vuče već definirane profile hlađenja...” (6/2018, str. 41)

„Pohrana u oblaku - Koji su cloud servisi besplatni?” (2/21018, str. 112)

„...u pozadini transparentno sinkronizira datoteke iz njegove mape na vašem disku s datotekama u oblaku“ (3/2018, str. 34)

Iz pronađenih primjera vidimo da se leksem *cloud* pojavljuje u hrvatskome jeziku jedino u svome izvornome obliku te možemo zaključiti kako nije došlo ni do kakvih promjena u procesu prilagodbe stranoga leksema u hrvatski jezik.

4. DEVELOPER

Među danas najtraženijim zanimanjima jest i ono razvojnoga inženjera, osobe koja se bavi razvijanjem i oblikovanjem računalnih sustava, mrežnih stranica, novih igara itd.⁶² No, u govoru se danas najčešće za navedeno zanimanje koristi anglizam *developer* koji se prilagodio pravilima i sustavu hrvatskoga jezika.

Analizom korpusa ovjerali smo korištenje jedino anglizma u različitim oblicima, dok hrvatska istovrijednica izostaje. Navedenome pridonosi i činjenica da se predložena hrvatska istovrijednica sastoji od dvije riječi, a spomenuli smo već kako je uvijek jednostavnije upotrijebiti pojam od jedne riječi.

„...Bug Future Show otkrio je kako upravo developerima osigurati najbolje uvjere za rad... (3/2018, str. 20)

„...kakvo im iskustvo pruža rad u toj developerskoj agenciji.“ (3/2018, str. 22)

„...otkrili kako je to raditi kao developer u jednoj od najcjenjenijih programerskih agencija u zemlji. (6/2018, str. 23)

Iz primjera vidimo kako se pojam normalno sklanja nastavcima muškoga roda. Također, pojam *developer* ne pojavljuje se uvijek u kurziviranome obliku što

⁶¹ Bolje.hr: <http://bolje.hr/rijec/cloud-computing-gt-oblacno-racunalstvo/26/> (zadnji pristup: 14. 9. 2018.)

⁶² Kiš, op.cit., str. 295.

naznačuje kako se riječ u svijesti govornika počela prihvaćati kao domaća te se više ne drži tuđicom koju bi valjalo izbjegavati. Tomu može biti razlog što je navedeni anglizam prilagođen pravilima hrvatskoga jezika slobodnom transfonemizacijom (dakle prilagodba prema ortografiji modela) i kompromisnom transmorfemizacijom (zbog neprilagođenoga tvorbenog formanta -er). Leksem je na ortografskoj razini prilagođen prema ortografiji modela, tj. u hrvatskome se jeziku pojavljuje u svome izvornome neprilagođenome obliku.

Na polju semantičke prilagodbe došlo je do primarne adaptacije anglizma i suženja broja značenja replike u odnosu na broj značenja modela. Leksem *developer* u engleskome jeziku nosi nekoliko značenja⁶³ dok smo u hrvatski jezik preuzeli jedino značenje razvojnoga inženjera.

5. DRIVER

Driver je definiran kao pogonski sklop, program koji se sastoji od niza naredbi koje računalo izvodi pri prijenosu podataka od računala prema vanjskome uređaju ili od vanjskoga uređaja prema računalu.⁶⁴ Prigodna hrvatska istovrijednica bila bi upravljački program, a u korpusu smo ovjerali sljedeće primjere:

„...navodi da će u drugom kvartalu lansirati drivere s podrškom za sustav zaštite PlayReady 3...“ (3/2018, str. 33)

„...a u ovom modelu nalaze se ugrađeni njegovi 8,5-milimetarski driveri.“ (3/2018, str. 53)

„...uvriježeno nepisano pravilo da se upravljački programi za uređaje u računalu ne ažuriraju ... katkada ne samo da je poželjno ažurirati drivere nego je to i potrebno.“ (7/2018, str. 45)

U korpusu smo pronašli primjere za oba pojma iako moramo primijetiti kao je anglizam nešto popularniji, moguće zbog svoje kračine. U hrvatski se jezik prenosi kao ortografski neprilagođena posuđenica koja se zapisuje prema ortografiji modela. Anglizam je dalje prilagođen pravilima hrvatskoga jezika slobodnom transfonemizacijom (dakle prilagodba prema ortografiji modela) i kompromisnom

⁶³ Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/developer> (zadnji pristup: 10. 10. 2018.)

⁶⁴ Kiš, op.cit., str. 323.

transmorfemizacijom. Nastavak *-er* hrvatskome jeziku nije nepoznat te se navedeni anglizam ponaša kao primjerice, anglizmi bokser ili kompjuter.

Na semantičkoj razini, leksem *driver* u engleskome jeziku nosi značenje vozača, palice za golf i razvojnoga programa⁶⁵ od kojih smo mi preuzeli tek potonji. Kao i kod leksema *developer*, u ovome je primjeru također došlo do suženja broja značenja replike u odnosu na broj značenja modela.

6. GADGET

Pojmom *gadget* označavamo uređaje jednostavne oblikom i funkcijama, a koji su korisni u nekom određenom području primjene. Drže se inteligentnijim i donekle neuobičajenim u odnosu na uređaje temeljene na sličnim tehnologijama.⁶⁶ U hrvatskome se jeziku, za razliku od engleskoga,⁶⁷ ovaj pojam pojavljuje samo u računalnome značenju, a neke od predloženih istovrijednica jesu: spravica, naprava, uređaj, pametna spravica, pametna naprava, pametni uređaj, pribor, tehnološki dodatak ili igračka.⁶⁸

U časopisu *BUG* naišli smo na sljedeće primjere:

„Živimo u vremenima kad je gadgeta koji ne pokušavaju biti pametni sve manje.“ (3/2018, str. 12)

„NZTX je izvukao asa iz rukava u obliku „pametnog uređaja.“ (3/2018, str. 40)

„...ali će nas isto tako žicati da im punimo gadgete.“ (1/2018, str.14)

„Elegantni sportski gadget iz Garmina...“ (1/2018, str. 74)

Ovdje smo naveli tek mali broj primjera pronađenih u korpusu, no iz cjelokupne analize možemo primijetiti da se pojam *gadget* najviše pojavljuje u svome izvornome liku pisan u kurzivu. Hrvatske istovrijednice susrećemo tek rijetko i to u obliku pametni uređaj.

⁶⁵ Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/driver> (zadnji pristup: 10. 10. 2018.)

⁶⁶ Panian, Ž. (2005). *Informatički enciklopedijski rječnik*. Europapress holding, Zagreb, str. 232.

⁶⁷ Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/gadget> (zadnji pristup: 10. 10. 2018.)

⁶⁸ Bolje.hr. <http://bolje.hr/rijec/gadget-gt-pametna-spravica/8/> (zadnji pristup: 14. 9. 2018.)

Izvorni leksem *gadget* prilagođen je na fonološkoj i morfološkoj razini varijantama nulte transmorfemizacije i slobodne transfonemizacije.

7. HARDVER

Pojmom hardver označavamo sve opipljive dijelove računala za što u hrvatskome jeziku imamo širok izbor ponuđenih istovrijednica, primjerice: očvrsje, sklopovlje, sklopovi, strojevina, sklopovska konfiguracija računala, tehnička oprema, željezarija, raditelj i mnogi drugi.⁶⁹ Najčešći pojam potvrđen u praksi jest sklopovlje koji se spominje i u Anićeve rječniku.⁷⁰

Iako u hrvatskome jeziku možemo naići i na pisanje spomenutoga pojma prema ortografiji modela (dakle u svome izvornome obliku), često se pojavljuje i pojam skovan kombinacijom izgovora i ortografije modela. Drugi slog – *ware* je tako prilagođen hrvatskome jeziku i zamijenjen s hrvatskom inačicom *-ver*. S morfološke razine, svojom prilagodbom pojam hardver postaje imenica muškoga roda. Na semantičkome je polju došlo do suženja broja značenja replike te je u hrvatskome jeziku preuzeto tek značenje sklopovlja.⁷¹

„Drugi veliki hardverski test.“ (6/2018, str. 1)

„...ponešto LED-ica i eventualno nekakvo sklopovlje ili ultrajednostavni mikrokontrolerčić...“ (3/2018, str. 132)

8. INTERNET OF THINGS (IoT)

Za pojam globalno povezane računalne mreže, jezična zajednica prednost daje anglicizmu *internet* dok se hrvatske istovrijednice (svjetska mreža, međumrežje) tek rijetko koriste. Od nastanka pojma *internet* pa do današnjega dana, u računalnu je tehnologiju ušao novi pojam koji označava svojstvo globalne povezanosti u računalnoj mreži na raznim uređajima, primjerice internetski povezana perilica za

⁶⁹ Mihaljević, *Kako se na hrvatskome kaže WWW?*, str. 66.

⁷⁰ Kiš, *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik*, str. 1416.

⁷¹ Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/hardware> (zadnji pristup: 10. 10. 2018.)

rublje ili televizija. U jezičnoj se zajednici, ali i u korpusu ustalio hrvatski izraz Internet stvari.⁷² U korpusu smo pronašli sljedeće primjere:

„Tu je i mogućnost kontrole uređaja Internet of Things, kao što su pametni termostati...“ (3/2018, str. 55)

„...njihovo iskustvo u razvoju različitih uređaja biti prednost u stvaranju Interneta stvari...“ (4/2018, str. 98)

„Bosch je najavio izgradnju vlastitog računalnog oblaka za stvaranje Interneta stvari (IoT) u kojem...“ (7/2018, str. 112)

Analizirajući korpus ovjerali smo korištenje pojma na engleskome jeziku, ali i oblik djelomično prilagođen hrvatskome jeziku. Također, u časopisu često pored pohrvaćenoga pojma nadodaju kraticu IoT kako bi čitateljima odmah bilo jasno kako se Internet stvari odnosi upravo na pojam Internet of Things.

Pojam je na ortografskoj razini preuzet u svome izvornome obliku, dok je na semantičkoj razini prilagođen varijantom nulte semantičke prilagodbe. Do promjena nije došlo na fonološkoj i morfološkoj razini (varijanta nulte transmorfemizacije i slobodne transfonemizacije).

9. OVERKLOKIRATI

Overklokiranje jest pojam koji označava postupak podešavanja frekvencije komponenti osobnoga računala radi njegove bolje učinkovitosti. Kako je navedeni pojam u polju računalne tehnologije relativno nov, hrvatska istovrijednica za njega još ne postoji te je za njega u korpusu ovjeren tek prilagođeni anglizam:

„... primarno namijenjene K procesorima koji podržavaju overklokiranje.“ (3/2018, str. 43)

„U drugom koraku GPU je overklokiran na 1.550 MHz...“ (1/2018, str. 102)

Anglizam overklokiranje zapravo je pseudoanglizam jer u engleskome jeziku on kao takav ne postoji. Engleski pojam *overclocking* u hrvatskome je jeziku prilagođen nultom transfonemizacijom i zapisan prema izgovoru modela. U procesu

⁷² Bolje.hr: <http://bolje.hr/rijec/internet-of-things-internet-stvari-gt-mrežno-povezivanje-uredjaja-mrežno-povezani-uredjaji/178/> (zadnji pristup: 10. 10. 2018.)

kompromisne transmorfemizacije došlo je do elipse pri kojoj je ispušten sufiks -ing i dodan infinitivni sufiks *-irati*.

Unatoč tome što je anglizam prilagođen sustavu i pravilima hrvatskoga jezika, valjalo bi ipak pronaći prigodniju hrvatsku istovrijednicu prozirnijega značenja.

10. SKROLATI

Scrolling označava pomicanje sadržaja na zaslonu pri pregledavanju ili upisivanju novih podataka.⁷³ U literaturi nismo pronašli prijedlog za hrvatsku istovrijednicu te smo analizom korpusa ustanovili da se leksemom najčešće koristimo u obliku glagola *skrolati*.

„Osjećaj skrolanja je odličan“ (3/2018, str. 49)

„...pa nećete morati skrolati ulijevo ili udesno.“ (3/2018, str. 51)

„...no nudi neke zgodne sitnice kao što je automatsko skrolanje teksta.“ (7/2018, str. 112)

Pojam je ortografski zapisan prema izgovoru modela dok je fonološki prilagođen nultom transfonemizacijom. Kao i kod anglizma *overklokirati*, u procesu transmorfemizacije došlo je do elipse pri kojoj je ispušten sufiks *-ing* i dodan infinitivni sufiks *-ati*. Iz engleskoga jezika nisu preuzeta sva značenja⁷⁴ te na semantičkoj razini dolazi do suženja broja značenja replike u odnosu na broj značenja modela.

Unatoč tome što čin *skrolanja* u računalnoj tehnologiji postoji otkako je računala, u hrvatskome se jeziku nije ustalio prigodni hrvatski pojam.

11. SOFTVER

U časopisu *BUG* se osim hardvera spominje i pojam softver u donekle prilagođenome obliku. Jednako kao i hardver, pojam se u hrvatskome jeziku pojavljuje u svome izvornome (*software*) ili fonetiziranome (softver) obliku.

⁷³ Kiš, *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik*, str. 814.

⁷⁴ Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/scroll> (zadnji pristup: 10. 10. 2018.)

„Imamo i nekoliko softverskih tema, a najveća je „pimpanje“ *desktopa*...“ (7/2018., str. 7)

„Zašto me esencijalni komad softvera, koji razvijaju već više od tri desetljeća...“ (6/2018. str. 10)

„Enmotusov softver ne stvara od SSD-a *cache* za HDD (ili drugi SSD), već funkcionira kao *tiered storage*.“ (7/2018., str. 40)

„Nadogradnje, preuzimanje staza i sve ostalo obavljat će se preko softvera za računalo Garmin Express...“ (7/2018., str. 56)

Usuglašena hrvatska istovrijednica nije u potpunosti prihvaćena u zajednici, a Kišev informatički rječnik navodi sljedeće nazive: programska oprema, programska potpora, programska podrška.⁷⁵ U literaturi se još predlažu i pojmovi napudba, napudbina, napudbena sredstva, programi, računalni program i dr.⁷⁶

Kako su predloženi hrvatski nazivi višerječni, govornici određenu prednost daju anglizmu zbog ekonomičnosti jezika i govora, ali i iz razloga što se od jednorječnih tvorenica lakše tvore nove riječi nego od višerječnih pojmova.

U hrvatskome jeziku možemo pronaći primjere spomenutoga pojma zapisanoga prema ortografiji modela (dakle u svome izvornome obliku) i u kombinaciji izgovora i ortografije modela. Drugi slog – *ware* je tako prilagođen hrvatskome jeziku i zamijenjen s hrvatskom inačicom *-ver*. S morfološke razine, svojom prilagodbom pojam *softver* postaje imenica muškoga roda. Na semantičkome je polju pojam preuzet u punome značenju koje ima u engleskome jeziku (nulta semantička adaptacija).

12. UPDATE

Iako slični, pojmove *upgrade* i *update* valja razlikovati. Potonji označava obnovu ili dopunu primjerice, nekoga programa. Primjerena istovrijednica za *update* bila bi zakrpa koja se također može koristiti i za pojam *patch*. Taj se glagol u hrvatski

⁷⁵ Kiš, op.cit., str. 847.

⁷⁶ Mihaljević, *Kako se na hrvatskome kaže WWW?*, str. 12.

jezik još preuzima u oblicima *updatati*, *updejtati*, *apdejtati*, a kao preporučeni domaći izraz preporuča se pojam posuvremeniti, posuvremenjivati (podatke).⁷⁷

U korpusu za analizu ovjerali smo sljedeće pojmove:

„...ali će prije nego što uskoče u srednjovjekovni svijet morati preuzeti dodatnih 25 gigabajta koji stižu u obliku zakrpe.“ (4/2018, str. 137)

„...pa se tako možete pripremiti i znati unaprijed što će vas dočekati u Windows 10 Spring Creators Updateu, kada dođe i do vašeg računala.“ (5/2018, str. 64)

„...pustio da se Windowsi *updateaju* preko noći – kad ujutro opet isto. ... Uglavnom, gnjavaža, sada čekam kako će sedmica reagirati nakon *updatea*. (3/2018, str. 8)

U navedenim primjerima anglizam se ponaša kao imenica muškoga roda koja se sintaktički i morfološki uklapa u rečenicu. Prema Filipoviću, ovaj je pojam prilagođen razinom nulte transmorfemizacije iz razloga što završava na konsonant i nulti morfem (slični primjeri su *chat* ili *spam*). Ortografski gledano, pojam *update* preuzet je prema ortografiji modela, a kako je preuzet u svome izvornome obliku, pojam je fonološki neprilagođen. Na semantičkoj razini pojam je prilagođen varijantom nulte semantičke prilagodbe.

13. UPGRADE

Otkako je računalnih programa i operativnih sustava, potrebe je i za njihovim stalnim unaprjeđenjem. Pojmom *upgrade* označavamo različita poboljšanja ili novije verzije koje zamjenjuju starije inačice programa.⁷⁸ Hrvatska istovrijednica jest nadogradnja. U našem je korpusu utvrđeno korištenje hrvatske inačice kojoj je dana prednost u odnosu na izvornik:

„U travnju je trebala izaći redovna proljetna nadogradnja Windowsa 10, pod nazivom Spring Creators Update, no u posljednji je tren odgođena objava te nadogradnje...“ (5/2018, str. 7)

⁷⁷ Bolje.hr. <http://bolje.hr/rijec/updateati-gt-posuvremeniti/98/> (zadnji pristup: 14. 9. 2018.)

⁷⁸ Kiš, *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik*, str. 944.

„... sjećam se da su dan prije, kad sam koristio svoj PC, nadogradnje downloadale s Microsoftovih poslužitelja.“ (5/2018, str. 10)

„Aplikacija koja se u svojoj biti nije mijenjala desetljećima doživjet će sa sljedećom nadogradnjom Windowsa nekoliko manjih ali korisnih promjena“ (5/2018, str. 124)

Iako časopis *BUG* u svojim tekstovima koristi hrvatsku istovrijednicu, njegovi čitatelji pri postavljanju pitanja ipak ne paze toliko na korišteni leksik pa se omakne i navedeni pojam u svome izvornome obliku, primjerice:

„...i sva sreća da sam podatke spremio prije nego što se pokrenuo upgrade.“ (2/2018, str.113)

Razlog tomu možemo pronaći u činjenici kako pojam *upgrade* nije u engleskome jeziku skovan specifično za pojmovlje računalne tehnologije već ima šire značenje. Također, naziv *upgrade* koristi se u polju računalne tehnologije već niz godina te se jezična struka imala prilike oglasiti i definirati najbolju hrvatsku istovrijednicu. Jezična je zajednica dalje predloženu riječ prihvatila te je ona ušla u svakodnevnu uporabu.

Pojam je na ortografskoj razini preuzet u svome izvornome obliku (prilagodba prema ortografiji modela). Do promjena nije došlo na fonološkoj i morfološkoj razini na kojima imamo varijantu nulte transmorfemizacije i slobodne transfonemizacije.

14. WIDGET

Pojam *widget* nastao je spajanjem dviju engleskih riječi – *window* i *gadget*, a označava značajku unutar korisničkoga sučelja koja služi za interakciju s operativnim sustavom. Spomenuta značajka može prikazivati informacije ili pozivati korisnika na različite akcije.⁷⁹ Predložena istovrijednica je mala aplikacija, dok se u literaturi mogu pronaći još sljedeći pojmovi: grafički element, sučeljni program, alatni blok, mali program, dodatak i drugi.⁸⁰

⁷⁹ Bolje.hr. <http://bolje.hr/rijec/widget-gt-mala-aplikacija/109/> (zadnji pristup: 14. 9. 2018.)

⁸⁰ Halonja, A. (2014). *Gadjeti i widgeti: pametne spravice i male aplikacije*. Jezik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, str. 26.

„Potrebno ga je instalirati, pri čemu će biti aktiviran zadani *skin* koji će učitati i nekoliko osnovnih widgeta.“ (7/2018, str. 140)

„...moguće je izrađivati razne tipove widgeta i to na relativno jednostavan način.“ (1/2018, str. 113)

Iz analiziranoga korpusa primjećujemo da se ovaj pojam pojavljuje uvijek u svome izvornome obliku pisan u kurzivu. Hrvatske istovrijednice nisu ovjerene u časopisu što potvrđuje kako još nisu ušle u širu jezičnu upotrebu.

Izvorni leksem *widget* nije prilagođen na fonološkoj i morfološkoj razini (varijanta nulte transmorfemizacije i slobodne transfonemizacije). U hrvatskome se jeziku pojam *widget* koristi jedino u polju računalne tehnologije te je na semantičkoj razini došlo do suženja broja značenja replike u odnosu na model.⁸¹

5.1. Zaključno o analizi anglizama

Pojmovi odabrani za ovu analizu već se određeno vrijeme pojavljuju u hrvatskomu jeziku te smo za njih mogli pronaći definicije u rječnicima računalnoga nazivlja ili na internetskome portalu *Bolje.hr*. No, pronašli smo i primjere (*boot chat*, *hackathon*) s kojima smo se tek nedavno počeli koristiti u hrvatskomu jeziku te za njih još nemamo predložene hrvatske istovrijednice.

Iako časopis *BUG* nastoji koristiti hrvatske istovrijednice, primjetan je velik broj neprilagođenih stranih riječi pisanih u kurzivu i pseudoanglizama. Osim 14 navedenih i analiziranih pojmova, tijekom analize naišli smo na još mnoge izraze koji bi se na isti način mogli prikazati te umjesto kojih bi valjalo upotrebljavati hrvatsku istovrijednicu ukoliko postoji. Neki od tih primjera jesu: *streamati*, *forwardati*, *outsorcati*, *router*, *spamati*, *gejmer*, *modem* i druge.

⁸¹ Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/widget> (zadnji pristup: 10. 10. 2018.)

6. ZAKLJUČAK

U hrvatski nam jezik svakodnevno ulazi veliki broj engleskih riječi u područje računalne tehnologije. Ta je tehnološka grana danas posebno plodna, a za sve novitete te sfere valja smisliti konkretne nazive, prije svega u engleskome jeziku. Nove ćemo pojmove u engleskome jeziku po potrebi u većoj ili manjoj mjeri preuzeti i prilagoditi u računalnome nazivlju hrvatskoga jezika. Cilj je ovoga rada bio analizirati anglizme računalnoga nazivlja u časopisu *BUG* kako bismo iz najčešćih primjera u našem korpusu utvrdili koji su problemi s njihovom prilagodbom u hrvatskome jeziku.

Analiza je pokazala da su mnoge engleske riječi u časopisu *BUG* upravo strane riječi, preuzete u svome izvornome obliku. Pozitivno je što se u svim brojevima toga časopisa pojavljuje velik broj engleskih naziva zapisanih u kurzivu jer je najčešće riječ o stranim nazivima koji nikako ne smiju biti prihvaćeni kao hrvatski termini. Najrjeđa je morfološka prilagodba (hakitirati, kopirati, resetirati), dok je dio riječi prilagođen ortografski i/ili fonološki. U obranu navedenih rezultata ide činjenica kako je računalno područje svoj procvat počelo doživljavati tek posljednjih nekoliko godina, što je ipak kratko razdoblje da se određeni (ili svi) termini prilagode pravilima hrvatskoga (standardnog) jezika. Osim što se zbog brzine stvaranja novih tehnologija u hrvatskome jeziku upotrebljavaju neprilagođene strane riječi, primjetno je kako se hrvatske riječi istiskuju iz upotrebe te se prednost daje engleskim riječima. Valjalo bi poraditi na izbjegavanju riječi za koje postoji u praksi potvrđeno domaće nazivlje, primjerice *hardware* (hardver ili sklopovlje), *kopirati* (umnožiti), *web stranica* (mrežna stranica, internetska stranica), *server* (poslužitelj) i druge.

Primjetan je napor naših lingvista u pokušaju da se pronađu valjane hrvatske riječi za sve novitete i suvremene tehnologije koje nam velikom brzinom ulaze u život i u hrvatski jezik. Ulažemo velike nade u stručni kadar lingvističkoga i računalnoga područja da zajedničkim naporima porade na boljem usustavljanju računalne terminologije. Nadamo se da će u bližoj budućnosti biti sve više hrvatskih riječi u računalnome području koje su ujedno i potvrđene u upotrebi.

7. LITERATURA

1. Anić, V. (2006). *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Novi Liber. Zagreb.
2. Babić, S. (2001). *Hrvatska jezikoslovna prenja*. Nakladni zavod Globus. Zagreb.
3. Barić, E. i dr. (1999). *Hrvatski jezični savjetnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
4. Drljača Margić, B. (2010). *Engleski u hrvatskome: stavovi i uporaba*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
5. Filipović, R. (1986). *Teorija jezika u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. Školska knjiga. Zagreb.
6. Filipović, R. (1990). *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo-razvojni značenje*. JAZU. Školska knjiga. Zagreb.
7. Halonja, A., Mihaljević, M. (2012). *Od računalnog žargona do računalnog nazivlja*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
8. Halonja, A. (2014). *Gadjeti i widgeti: pametne spravice i male aplikacije*. Jezik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. God. 1, br. 1.
9. Halonja, A. (2014). *Umjereno oblačno računalstvo*. Jezik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. God. 1, br. 3.
10. Hudeček, L., Mihaljević, M. (2009). *Hrvatski terminološki priručnik*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
11. Kiš, M. (2000). *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik*. Naklada Ljevak. Zagreb.
12. Meler, M., Radoš, Lj. (2010). *Englesko-hrvatski rječnik nazivlja u marketingu*. Ekonomski fakultet u Osijeku. Osijek.
13. Mihaljević, M. (1998). *Terminološki priručnik*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
14. Mihaljević, M. (2003). *Kako se na hrvatskom kaže www? Kroatistički pogled na svijet računala*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
15. Mihaljević, M. (2006). *Hrvatsko i englesko računalno nazivlje*. Jezik, Hrvatsko filološko društvo. Zagreb.
16. Muhvić-Dimanovski, V. (2005). *Neologizmi. Problemi teorije i primjene*. FF-press. Zagreb.
17. Mustapić, E., Škifić, S. (2012). *Anglizmi i hrvatsko računalno nazivlje kroz prizmu jezičnoga konflikta i jezične ideologije*. Jezikoslovlje, Sveučilište u Zadru. Zadar.

18. Nikolić-Hoyt, A. (2005). *Hrvatski u dodiru s engleskim jezikom*. U: *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: prilagodba posuđenica*. Nakladni zavod Globus. Zagreb.
19. Opačić, N. (2007). *Hrvatski jezični putokazi: od razdraganosti preko straha do ravnodušnosti*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
20. Opačić, N. (2012). *Hrvatski ni u zgradama. Globalizacijska jezična teturanja*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
21. Panian, Ž. (2005). *Informatički enciklopedijski rječnik*. Europapress holding. Zagreb.
22. Sočanac, L. (2004). *Hrvatsko-talijanski jezični dodiri*. Nakladni zavod Globus. Zagreb.
23. Sočanac L. i dr. (2005). *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: prilagodba posuđenica*. Nakladni zavod Globus. Zagreb.
24. Težak, S. (1999). *Hrvatski naš (ne)zaboravljeni*. Tipe. Zagreb.

Korpus

1. Časopis *BUG* (brojevi 1 – 8 iz 2018. godine)

SAŽETAK

Tema ovoga rada jesu anglizmi u hrvatskome računalnome nazivlju. U uvodnome dijelu govorimo općenito o jezičnome posuđivanju, stupnjevima jezičnoga posuđivanja te definiramo koje se sve vrste stranih riječi pojavljuju u hrvatskome jeziku. Dalje opisujemo četiri razine prilagodbe anglizama u hrvatskome jeziku prema metodologiji Anje Nikolić-Hoyt, a koju je prethodno utvrdio Rudolf Filipović. Nakon kratkoga osvrtu na stanje hrvatskoga računalnoga nazivlja prelazimo na analizu korpusa prikupljenoga iz časopisa *BUG* objavljenih između siječnja i kolovoza 2018. godine. Sveukupno smo analizirali 14 pojmova za koje smo naveli definiciju i kratku analizu njihove prilagodbe u hrvatskome jeziku na fonološkoj, ortografskoj, morfološkoj ili semantičkoj razini, ovisno o obliku u kojemu se riječ pojavljuje u korpusu. U analizi također navodimo hrvatske istovrijednice kojima bi se valjalo koristiti umjesto anglizama zabilježenih u korpusu.

KLJUČNE RIJEČI

anglizam, jezično posuđivanje, računalno nazivlje, prilagodba posuđenica

SUMMARY

The subject of this paper are anglicisms in Croatian computer terminology. In the introductory part, we speak about language borrowing, different types of language borrowing and we are listing several kinds of foreign words that appear in the Croatian language. Further, we describe the four levels of adaptation of anglicisms in the Croatian language following the methodology of Anja Nikolić-Hoyt which was previously defined by Rudolf Filipović. After a brief review of the state of Croatian computer terminology, we are moving onto the analysis of a list of loanwords collected from the *BUG* magazine, published between January and August 2018. We have analyzed 14 words in total for which we have listed a definition and a short analysis of the level of their adaptation in the Croatian language – either on the phonological, orthographic, morphological or semantic level, depending on the form in which the word appears in the corpus. The analysis also lists the Croatian equivalents that should be used instead of the anglicisms found in the corpus.

KEYWORDS

anglicism, linguistic borrowing, computer terminology, loanword adaptation